

INFORMACE O VYDANÝCH PRÁVNÍCH PŘEDPÍSECH

SBÍRKA ZÁKONŮ 2021

Částka 159 – čís. 360

Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území, ve znění pozdějších předpisů
Účinnost: Tato vyhláška nabývá účinnosti dnem 1. července 2022, s výjimkou ustanovení čl. I bodu 29, které nabývá účinnosti dnem následujícím po dni jejího vyhlášení.

*Právní předpisy vybral:
Mgr. Pavel Machata, MMR*

INFORMACE Z VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ SOUDŮ Z OBLASTI ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 9. 2021, č. j. 10 As 305/2020-76

ZMĚNA ÚZEMNÍHO PLÁNU ZÁBŘEHU

Krajský soud zrušil změnu územního plánu Zábřehu v části, v níž tato definovala zvláště velký zdroj znečišťování („technologické objekty obsahující stacionární zařízení (zdroj) ke spalování paliv o tepelném příkonu vyšším než 50 MW“) a v níž zakázala v plochách výroby a skladování umísťovat tento druh zdrojů. Dospěl k závěru, že sporná definice se neodvíjela od platné právní úpravy ochrany ovzduší, ale z již zrušeného zákona o ochraně ovzduší (č. 86/2002 Sb.). Nyní účinný zákon o ochraně ovzduší (č. 201/2012 Sb.) už nedělí stacionární zdroje znečišťování ovzduší do čtyř kategorií podle tepelného příkonu, ale zajišťuje komplexní posouzení zdroje na základě různých parametrů, což vede k účinnější ochraně ovzduší. Město spornou regulací sledovalo ochranu ovzduší, použilo však k tomu již překonaný institut. Kromě obecných poznámek o snaze chránit ovzduší přísněji, než

to dělá zákon, město neuvedlo konkrétní důvody pro takovou změnu; přitom sám pořizovatel (Městský úřad Zábřeh) upozorňoval město na to, že taková úprava je problematická, a také krajský úřad jako orgán ochrany ovzduší doporučil tuto otázku neregulovat v územním plánu, ale posuzovat ji individuálně ve správním řízení. Krajský soud proto považoval tuto část změny územního plánu za nepřezkoumatelnou, protože z ní nejsou patrné konkrétní úvahy, které k přijetí přísnější regulace vedly.

Nejvyšší správní soud kasační stížnost města zamítl. Doplnil, že pokud územní plán zavádí pojem, který už současný zákon nepoužívá, a zavádí tak oproti zákonné úpravě přísnější regulaci, mělo by město uvést konkrétní důvody, proč se od zákonné úpravy odchyluje.

.....

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2021, č. j. 1 As 231/2019-37

ZMĚNA ÚZEMNÍHO PLÁNU OBCE RADIMĚŘ

§ 18 odst. 4, § 53 odst. 5 písm. f), § 55 odst. 4 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů

Krajský soud zrušil změnu územního plánu obce Radiměř v části, ve které tato vymezila nové zastavitelné plochy a změníla jejich dosavadní zemědělské využití na zemědělskou výrobu. Dle soudu nebyla prokázána potřeba vymezení nových zastavitelných ploch podle ust. § 55 odst. 4 stavebního zákona, která je základním předpokladem pro to, aby mohla být nová zastavitelná plocha v souladu se zákonem vymezena.

Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu potvrdil. Uvedl, že při posuzování potřebnosti vymezení nové zastavitelné plochy nelze ani po novelizaci ust. § 55 odst. 4 stavebního zákona (do 31. 12. 2017 bylo potřeba prokázat nejen potřebu vymezení nových zastavitelných ploch, ale také nemožnost využití těch již dříve vymezených) odhlížet od posouzení, zda regulované území již zastavitelné plochy s totožným funkčním využitím obsahuje, v jakém rozsahu jsou takové plochy vymezeny, a zda jsou tyto plochy využity.

V projednávaném případě byla tvrzeným důvodem potřebnosti vymezení nových zastavitelných ploch vhodnější poloha pro rozšíření zemědělského areálu, a to z důvodu absence ochranného pásma vodního zdroje a odstupu od obydlí ob-

lasti. Dle Nejvyššího správního soudu by takové odůvodnění v obecné rovině bylo možné akceptovat, ovšem v projednávaném případě, při zohlednění poměrů v řešeném území, dostatečné není. Původní územní plán pro zemědělskou výrobu (resp. pro její rozšíření) vymezil plochu přiléhající k zemědělskému areálu na jižní straně obce. Ačkoliv stavební zákon v novelizovaném znění po pořizovateli již nepožaduje prokázání nemožnosti využití již vymezených zastavitelných ploch, není možné odhlížet od poměrů v regulovaném území. Pouhé konstatování o větší vhodnosti plochy z důvodu ochrany vodního zdroje neobstojí právě z důvodu, že plocha u jižního zemědělského střediska byla původním územním plánem bez problémů vymezena a pořizovatel zároveň neuvedl žádnou změnu poměrů v krajině či nepovolil zamýšlené zemědělské výroby z hygienických či jiných regulatorních důvodů.

Účelem ust. § 55 odst. 4 stavebního zákona není jen ochrana zemědělského půdního fondu, ale také zajištění stability funkčního využití ploch určeného územním plánem a vyloučení „bezbřehého“ rozšiřování zastavitelného území obce. Posouzení potřebnosti vymezení nových zastavitelných ploch tak nelze vyloučit s odůvodněním, že nově vymezovaná zastavitelná plocha bude určena pro zemědělskou výrobu. I stavby zemědělské výroby se stanou součástí zastavěného území obce a z tohoto hlediska na ně nelze nahlížet privilegovanou optikou.

Již v průběhu procesu přijímání územního plánu by mělo být koncepčně prověřeno, zda plánované záměry mají vůbec šanci být v budoucnu realizovány a preventivně tak bránit vynakládání energie a peněz na projekty zcela nesmyslné, nerealizovatelné či (veřejnoprávně) nepovolitelné. Ačkoliv možnost realizace konkrétního záměru je detailně prověřována až v rámci územního řízení, právní a za určitých okolností i faktický limit v území může být důvodem nezařazení takového území k určitému způsobu využití.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 10. 2021, č. j. 1 As 317/2018-61

POSOUZENÍ ZÁMĚRU NADMÍSTNÍHO VÝZNAMU

§ 43 odst. 1 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů

I v případě záměru nadmístního významu musí být jeho soulad s územně plánovací dokumentací podle § 90 písm. a) stavebního zákona zkoumán ve vztahu k územnímu plánu, nikoliv pouze k zásadám územního rozvoje.

V projednávaném případě šlo o umístění pěti větrných elektráren, které byly nesporně záměrem nadmístního významu. V době rozhodování stavebního úřadu neobsahovaly Zásady územního rozvoje Moravskoslezského kraje (ZÚR) žádnou regulaci týkající se větrných elektráren, neboť tu zrušil Nej-

vyšší správní soud. Ještě před tímto zrušujícím rozsudkem (2011) byla schválena změna Územního plánu obce Bratřikovice (2010), jejímž předmětem bylo vymezení plochy pro umístění pěti větrných elektráren.

S ohledem na skutečnost, že ZÚR žádnou regulaci pro větrné elektrárny neobsahovaly, dovedly správní orgány rozpor záměru s touto územně plánovací dokumentací. Krajský soud však správně konstatoval, že tato úvaha není správná, a že není-li záměr nadmístního významu regulován v ZÚR, neznamená to rozpor takového záměru se ZÚR a nemožnost jeho umístění bez dalšího. Správní orgány měly při posuzování záměru vyjít z územního plánu obce Bratřikovice, měly však odhlédnout od té jeho části (regulace v něm obsažené), kterou územní plán nemohl pro rozpor se ZÚR obsahovat. Nejvyšší správní soud tomuto názoru krajského soudu přisvědčil a podanou kasační stížnost zamítl.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 11. 2021, č. j. 1 As 76/2019-64

ÚZEMNÍ PLÁN OBCE SVATÁ MAŘÍ

§ 58 odst. 2 písm. a), § 2 odst. 1 písm. c) zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů

Dle stavebního zákona se do zastavěného území zahrnují mimo pozemků v intravilánu i pozemky vně intravilánu, mimo jiné i zastavěné stavební pozemky (§ 58 odst. 2 písm. a) stavebního zákona). Zastavěným stavebním pozemkem je podle ust. § 2 odst. 1 písm. c) stavebního zákona „pozemek evidovaný v katastru nemovitostí jako stavební parcela a další pozemkové parcely zpravidla pod společným oplocením, tvořící souvislý celek s obytnými a hospodářskými budovami“. Právě takto tedy musí být uvedený pojem správními orgány vykládán. Nemohou otázkou, zda je pozemek zastavěným stavebním pozemkem, a tedy zda má být součástí zastavěného území, posuzovat dle jiných kritérií. V tomto směru není podstatný faktický stav pozemku ani způsob jeho využití, neboť stavební zákon neumožňuje tyto okolnosti zohlednit, když zastavěný stavební pozemek definuje odkazem na evidenci v katastru nemovitostí.

*Soudní rozhodnutí vybrala:
Mgr. Naděžda Studenovská*

**AUTORSKÉ PRÁVO, SMLOUVA O DÍLO,
ZÁKONNÁ LICENCE**

§ 61 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů
§ 558 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, ve znění účinném do 31. 12. 2013
§ 2375, § 2374 a § 3028 odst. 3 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Nejvyšší soud České republiky odmítl dovolání žalobce J. Š. proti té části prvního výroku rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 13. 2. 2019, č. j. 5 Co 36/2018-490, kterou byl potvrzen výrok II. rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 3. 11. 2017, č. j. 36 C 107/2011-423 ve věci autorského díla – architektonické a urbanistické studie „Obnova zámeckého areálu v Děčíně“.

Z odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ČR mimo jiné vyplývá:

Žalobou doručenou Krajskému soudu v Praze dne 1. 3. 2011 a doplněnou podáním ze dne 10. 10. 2013 se žalobce domáhal:

1. určení, že je autorem díla – architektonické a urbanistické studie „Obnova zámeckého areálu v Děčíně“, tak jak je uvedena v registru předmětů ochrany vedeném kolektivním správcem Ochrannou organizací autorskou – Sdružením autorů děl výtvarného umění, architektury a obrazové složky audiovizuálních děl, z. s. (dále též jen „OOA-S“), pod č. 8 s názvem „Obnova zámeckého areálu v Děčíně – architektonicko-urbanistická studie“ a pod č. 9 s názvem „Obnova zámeckého areálu v Děčíně – funkční analýza“ (dále též jen „Dílo“),
2. určení, že použitím Díla v „Krajinářsko-architektonické studii rehabilitace areálu zámeckého parku a zahrad v Děčíně“ zpracované žalovaným (dále též jen „Studie“) došlo k zásahu do autorského práva žalobce, a
3. zaplacení částky 750 000 Kč s příslušenstvím představující bezdůvodné obohacení, které měl žalovaný získat tím, že bez řádného licenčního oprávnění zpřístupnil Dílo třetím osobám.

Žalobce tvrdil, že Dílo bylo v „neoprávněně rozpracované, upravené a zkomolené podobě užito – zařazeno do Studie jako její zcela dominantní část“. Studie poté podle žalobce byla neoprávněně užita dalšími zpracovateli pro účely územních a stavebních řízení, která se vedla pro koncového klienta – statutární město Děčín.

Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 3. 11. 2017, č. j. 36 C 107/2011-423, určil, že žalobce je autorem Díla (výrok I.), zamítl žalobu v části, v níž se žalobce domáhal určení, že „použitím“ Díla ve Studii došlo k zásahu do jeho autorského práva (výrok II.), zamítl žalobu v části, v níž se žalobce domáhal

zaplacení částky 750 000 Kč s příslušenstvím (výrok III.), a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok IV.).

Vrchní soud v Praze k odvolání žalobce i žalovaného v záhlaví označeným rozsudkem rozhodnutí soudu prvního stupně ve výroci I., II. a III. potvrdil, ve výroku IV. je změnil co do výše náhrady nákladů řízení a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení.

Odvolací soud se „plně ztotožnil“ se soudem prvního stupně v závěru, podle něhož je Dílo autorským dílem, jehož autorem je žalobce, dále pak v závěru, podle něhož „již skutečnost, že žalobce uplatnil nárok z porušení svých autorských práv, vylučuje naléhavý právní zájem žalobce na určení porušení svých autorských práv“, jakož i v závěru, že „žalovaný neporušil autorská práva žalobce, neboť postupoval v intencích zákonné licence vyplývající pro něho z uzavřené Smlouvy o dílo mezi účastníky, a to v souladu s úpravou § 61 autorského zákona“.

Odvolací soud odkázal na komentářovou literaturu vztahující se k § 558 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále též jen „obch. zák.“), uvedl, že „pokud bylo předmětem smlouvy o dílo zhotovení autorského díla, pak, byl-li ve smlouvě vyjádřen účel díla, byl oprávněn je objednatel užívat v souladu s vyjádřeným účelem, pokud však účel nebyl ve smlouvě vymezen, nebylo užívání právo objednatele jakkoli limitováno“. Podle odvolacího soudu však účel zhotovení Díla plyne přímo ze Smlouvy o dílo, jak to správně vyložil již soud prvního stupně. Odvolací soud přitom nedovodil, že „by žalovaný užil (pokud zpracoval Dílo do Studie, předané městu Děčín, byť i to žalovaný popírá) Dílo mimo účel plynoucí ze Smlouvy o dílo a krytý zákonnou licencí“. Obsahem „zákonné licence“ bylo podle odvolacího soudu právo Dílo užívat, přičemž součástí tohoto práva bylo (tak, jak byl „účel Díla“ vyjádřen a vyplynul z okolností jeho vytvoření) rovněž umožnit užívání Díla třetím osobám (odkázal přitom na závěry rozsudků Nejvyššího soudu ze dne 14. 10. 2008, sp. zn. 28 Cdo 828/2008, a ze dne 11. 2. 2015, sp. zn. 30 Cdo 2789/2013). Odvolací soud přitom považoval výhrady žalobce ve fakturách za zcela nerozhodné a bez jakéhokoli vlivu na vznik práva žalovaného užít žalobcem pro něho vytvořené Dílo.

Proti rozsudku odvolacího soudu (podle obsahu v rozsahu, v němž odvolací soud potvrdil rozhodnutí soudu prvního stupně ve výroci II. a III.) podal žalobce dovolání, jehož přípustnost opírá o § 237 o. s. ř., maje za to, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázek hmotného práva, které v rozhodování odvolacího soudu doposud nebyly vyřešeny, a to:

1. „Je možné v případě absence vymezení účelu užití díla ve smlouvě o dílo dovodit, že užívání právo objednatele není jakkoli omezeno?
2. Vztahuje se omezení nabyvatele licence dle § 51 autorského zákona [před účinností zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále též jen „o. z.“)] a nově dle § 2375 o. z. i na objednatele využívající dílo na základě smlouvy o dílo dle § 61 autorského zákona?

3. Je součástí zákonné licence o užití studie architektonického návrhu dle § 61 autorského zákona dovozené z účelu smlouvy, který není ve smlouvě přímo vymezen, zpracování studie architektonického návrhu a jejího zařazení do podkladů pro vydání územního rozhodnutí a stavebního povolení, pokud autor na fakturách vyúčtovávajících práci na těchto studiích dal jasně najevo, že zaplacením faktury nejsou postoupena autorská práva?
4. Je povinností soudu v případě, že dovodí oprávněnost užití díla, ke které dospěl dovozením licenčních oprávnění z účelu smlouvy o dílo, poučít žalobce o svém předběžném názoru a poučít ho o možnosti domáhat se zaplacení dodatečné autorské odměny dle § 49 odst. 6 autorského zákona před účinností občanského zákoníku a nyní dle § 2374 o. z.?
5. Je součástí zákonné licence na užití díla dle § 61 autorského zákona omezení osobnostních autorských práv dle § 11 autorského zákona?
6. Je součástí zákonné licence na užití díla dle § 61 autorského zákona vyloučení autora z práva na autorský dohled?

Dovolatel se domníval, že „bezbrehou“ licenci z § 61 autorského zákona a z absence konkrétního ujednání ve smlouvě o dílo dovodit nelze. Opačný závěr by odporoval autorskoprávní doktríně, podle níž je třeba vykládat rozsah licenčních oprávnění restriktivně, neboť se jedná o užití cizího majetku, a zásadě, podle níž je třeba chránit autora, jakožto slabší stranu.

Podle dovolatele „to je problematické“ zejména „při takovém užití díla, pokud tímto užitím dochází rovněž k zásahu do osobnostních práv autora (typicky zpracování a změna díla). To je přesně souzený případ, kdy bylo porušeno právo na integritu díla, nebylo respektováno autorství autora a autorské dílo bylo využito způsobem, kterým byla snížena jeho hodnota, neboť bylo zpracováno způsobem značně necitlivým, kdy ve zkomolené podobě bylo zpracováno do fáze dokumentace pro územní rozhodnutí (dále jen „DÚR“) a dále do fáze dokumentace pro stavební povolení (dále jen „DSP“). DÚR i DSP byly následně užity pro účely správního řízení, tedy územního rozhodnutí a dále pro účely stavebního povolení a přípravy k realizaci stavby“.

Dovolatel namítal, že „soudy v zásadě vůbec nezkoumaly, zda v tomto konkrétním případě při zařazení Díla do Studie a následně do fází DÚR a DSP šlo o takovou úpravu či jinou změnu autorského díla nebo jeho názvu, u které lze spravedlivě očekávat, že by k ní autor vzhledem k okolnostem užití svolil, což by dle § 51 autorského zákona zkoumat měly“. Navíc lze jen těžko dovodit, že by dovolatel nebo jiný autor s výše uvedeným užitím díla souhlasil, když za ně nebyl řádně odměněn.

Otázka výše odměny je přitom podle dovolatele klíčová. Je totiž zřejmé, že výše plnění, které dovolatel za vytvoření Díla obdržel, je ve zjevném nepoměru k zisku, který žalovaný inkasoval z užití Díla. Dovodil-li soud, že „licence byla žalovanému udělena“, měl o tomto závěru „poučít v rámci předvídatelnosti rozhodnutí dovolatele“.

Dovolatel byl přesvědčen, že účelem vytvoření Díla bylo, aby se na základě něho rozhodlo, zda se „případně dále využije“. Přitom „v době uzavírání Smlouvy o dílo ani nemohlo být známo, zda se případně Dílo někdy použije pro nějakou konkrétně

realizovanou stavbu nebo úpravu krajiny. Předmětem smlouvy ani nebylo, že by se měly připravovat podklady pro nějaké konkrétní územní řízení nebo konkrétní stavební povolení“.

Dovolatel zdůraznil, že „součástí žalobního návrhu“ bylo rovněž uplatnění satisfakčního nároku vycházejícího z toho, že jednáním žalovaného nebylo zasaženo jenom do majetkových práv dovolatele, ale i do jeho osobnostních práv. Soudy obou stupňů však podle dovolatele redukovaly rozhodnutí o satisfakčním nároku na určení, že „použitím“ Díla ve Studii došlo k zásahu do jeho autorského práva, toliko „na to, že žalovanému svěřila licence podle § 61 autorského zákona, takže k porušení práv nemohlo dojít. Jenže tento závěr se týká pouze majetkových práv a nikoli osobnostních práv dovolatele“.

Dovolatel navrhl, aby Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu, jakož i rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalovaný ve vyjádření k dovolání žalobce považuje dovolání za nepřipustné a navrhuje, aby Nejvyšší soud dovolání „jako nedůvodné zamítl“.

Dovolání není přípustné v části, v níž směřuje proti té části prvního výroku rozsudku odvolacího soudu, kterou byl potvrzen výrok II. rozsudku soudu prvního stupně (jímž byla zamítnuta žaloba o určení, že „použitím“ Díla ve Studii došlo k zásahu do autorského práva dovolatele), otevírajíc v této souvislosti k řešení otázky 5) a 6) týkající se tvrzeného porušení dovolatelových osobnostních práv autorských. V poměrech projednávané věci totiž odvolací soud dospěl k závěru, podle něhož na určení, že „použitím“ Díla ve Studii došlo k zásahu do autorského práva dovolatele, není dán naléhavý právní zájem ve smyslu § 80 o. s. ř. Dovolatel však tento závěr odvolacího soudu, jenž sám o sobě postačuje (v případě jeho správnosti) k zamítnutí žaloby, nenapadá a dovolacímu přezkumu jej tak neotevírá. I podle občanského soudního řádu ve znění účinném od 1. 1. 2013 platí, že spočívá-li rozhodnutí, jímž odvolací soud rozhodl o odvolání proti rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé, na posouzení více právních otázek, z nichž každé samo o sobě vede k zamítnutí návrhu, není dovolání ve smyslu § 237 o. s. ř. přípustné, jestliže řešení některé z těchto otázek nebylo dovoláním zpochybněno nebo jestliže některá z těchto otázek nespňuje předpoklady vymezené v § 237 o. s. ř. (srovnej např. důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 10. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2303/2013, či ze dne 3. 12. 2013, sp. zn. 29 Cdo 1640/2013). Je tomu tak proto, že dovolací soud je vázán uplatněnými dovolacími důvody, včetně jejich obsahového vymezení, a z jiných, než dovolatelem uplatněných důvodů napadené rozhodnutí přezkoumat nemůže (srovnej ustanovení § 242 odst. 3 věty první o. s. ř. a např. důvody nálezu Ústavního soudu ze dne 11. 11. 2009, sp. zn. IV. ÚS 560/08, uveřejněného pod číslem 236/2009 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu). Věcný přezkum posouzení ostatních právních otázek předkládaných dovolatelem Nejvyššímu soudu za tohoto stavu výsledek sporu ovlivnit nemůže a napadené rozhodnutí na jejich vyřešení (ve smyslu § 237 o. s. ř.) nezávisí; dovolání je tak nepřipustné jako celek (k tomu srovnej obdobně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 1999, sp. zn. 2 Cdo 808/97, uveřejněné pod číslem 27/2001 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2002, sp. zn.

20 Cdo 910/2000, jakož i usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2005, sp. zn. 29 Odo 663/2003, uveřejněné pod číslem 48/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

V této části tudíž Nejvyšší soud dovolání odmítl (srov. § 243c odst. 1 a 2 o. s. ř.).

Připustnost dovolání nezakládá ani dovolatelem otevřená otázka 4), neboť napadené rozhodnutí odvolacího soudu na jejím řešení nespočívá; dovolatel pomíjí, že podle § 237 o. s. ř. je jedním z předpokladů přípustnosti dovolání skutečnost, že na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva napadené rozhodnutí závisí, tedy že odvolacím soudem vyřešená právní otázka je pro jeho rozhodnutí určující (k tomu srovnej usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 7. 2013, sen. zn. 29 NSČR 53/2013, v němž Nejvyšší soud vysvětlil, že dovolání není přípustné podle § 237 o. s. ř., jestliže dovolatel jako důvod jeho přípustnosti předestírá dovolacímu soudu k řešení otázky hmotného nebo procesního práva, na níž rozhodnutí odvolacího soudu nezávisí).

Dovolatel se žalobou domáhal vydání bezdůvodného obohacení spočívajícího v užívání Díla bez právního důvodu podle § 40 odst. 4 autorského zákona ve spojení s § 451 a násl. zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále též jen „obč. zák.“), nikoliv přiměřené dodatečné odměny podle § 49 odst. 6 autorského zákona, ve znění účinném do 31. 12. 2013.

O tom, že se ze strany žalovaného mohlo jednat o užití Díla na základě zákonem dispozitivně poskytnuté licence, se dovolatel dozvěděl nejpozději již z odůvodnění rozhodnutí soudu prvního stupně. V situaci, kdy se uvedenou otázkou zabýval již soud prvního stupně, mohlo být rozhodnutí odvolacího soudu „překvapivým“ jen pro účastníka řízení ochrany svých procesních práv nedbalého a na jednání odvolacího soudu nepřipraveného (srovnej např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2012, sp. zn. 29 Cdo 300/2010, uveřejněný pod číslem 32/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Samotná existence odlišného (miněno od dovolatele) právního názoru odvolacího soudu nevyvolala potřebu doplnění vyličení rozhodujících skutečností (a navržení důkazů je prokazujících), takže nebylo na místě ani poučení podle § 118a odst. 2 o. s. ř. (k tomu srovnej např. důvody shora citovaného rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 300/2010, nebo rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 17. 7. 2014, sp. zn. 29 Cdo 914/2014, uveřejněného pod číslem 107/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2017, sp. zn. 27 Cdo 2392/2017). K tvrzením vzneseným až v dovolání pak Nejvyšší soud nemohl přihlížet, neboť v dovolacím řízení nelze uplatnit nové skutečnosti nebo důkazy (§ 241a odst. 6 o. s. ř.).

Dovolání však bylo podle § 237 o. s. ř. přípustné pro řešení otázky výkladu § 61 odst. 1 autorského zákona, v rozhodování dovolacího soudu v dovolatelem popsáných souvislostech dosud nevyřešené.

Rozhodné hmotné právo se podává z § 3028 odst. 3 věty první o. z. Nejvyšší soud tudíž věc posoudil podle autorského zákona a obchodního zákoníku ve znění účinném do 31. 12. 2013. Podle § 61 autorského zákona je-li dílo autorem

vytvořené na základě smlouvy o dílo (dílo vytvořené na objednávku), platí, že autor poskytl licenci k účelu vyplývajícímu ze smlouvy, není-li sjednáno jinak. K užití díla nad rámec takového účelu je objednatel oprávněn pouze na základě licenční smlouvy, nevyplývá-li z tohoto zákona jinak (odstavec 1). Není-li sjednáno jinak, autor může dílo vytvořené na objednávku užít a poskytnout licenci jinému, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy objednatele (odstavec 2). Ustanovení odstavců 1 a 2 platí obdobně pro dílo vytvořené autorem jako soutěžícím ve veřejné soutěži (soutěžní dílo) [odstavec 3]. Podle § 51 autorského zákona nabyvatel nesmí upravit či jinak měnit dílo, jeho název nebo označení autora, ledaže bylo sjednáno jinak, nebo jde-li o takovou úpravu či jinou změnu díla nebo jeho názvu, u které lze spravedlivě očekávat, že by k ní autor vzhledem k okolnostem užití svolil; ani v takovém případě nabyvatel nesmí dílo nebo jeho název změnit, pokud si autor svolení vyhradil i pro tyto změny a nabyvateli je taková výhrada známa. To platí obdobně i při spojení díla s jiným dílem, jakož i při zařazení díla do díla souborného. Zaváže-li se autor jako zhotovitel ve smlouvě o dílo (srovnej § 631 a násl. obč. zák., resp. § 536 a násl. obch. zák.; v poměrech právní úpravy účinné od 1. 1. 2014 srovnej § 2586 a násl. o. z.) vytvořit pro objednatele autorské dílo, zpravidla strany zároveň uzavřou licenční smlouvu podle § 46 a násl. autorského zákona (v poměrech právní úpravy účinné od 1. 1. 2014 podle § 2371 a násl. o. z.), kterou autor objednateli jako nabyvateli licence poskytne oprávnění k výkonu práva autorské dílo užít způsoby a v rozsahu ve smlouvě sjednanými a v níž dále případně podle potřeby sjednají i další práva a povinnosti (např. právo nabyvatele poskytnout podlicenci, postoupit licenci apod.). Pro případ, že tak strany neučiní, stanoví § 61 odst. 1 autorského zákona zákonnou domněnku, podle níž autor poskytl objednateli licenci k účelu vyplývajícímu ze smlouvy o dílo. Jinými slovy řečeno, strany smlouvy o dílo mezi sebou (kromě smlouvy o dílo) uzavírají též licenční smlouvu, kterou autor jako zhotovitel díla poskytuje objednateli jako nabyvateli za úplaty (zahrnutou již v ceně za dílo) nevýhradní licenci k takovým způsobům užití a v takovém rozsahu, jak to je nutné k dosažení účelu vyplývajícího ze smlouvy o dílo.

Dovolateli lze přisvědčit jen potud, že není-li účel ve smlouvě o dílo výslovně ujednan, neznamená to, že by způsoby a rozsah užití díla objednatel nebyly jakkoli limitovány, neboť konkrétní účel ze smlouvy vyplývá vždy (zpravidla hospodářský, ale i jiný). V takovém případě bude posouzení účelu věci úvahy soudu v řízení o ochranu autorského práva, neboť závisí na konkrétních skutkových okolnostech projednávané věci. Soud přitom musí vycházet především z obsahu smlouvy, jenž zjistí za pomoci výkladových pravidel uvedených v § 35 obč. zák., resp. v § 266 obch. zák. (v poměrech právní úpravy účinné od 1. 1. 2014 srov. § 555 a násl. o. z.; k výkladovým pravidlům srovnej též závěry přijaté například v rozsudcích Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2016, sp. zn. 29 Cdo 4380/2014, ze dne 15. 2. 2018, sp. zn. 29 Cdo 2706/2016, ze dne 16. 5. 2018, sp. zn. 29 Cdo 4786/2016, a ze dne 23. 8. 2018, sp. zn. 27 Cdo 3759/2017).

Břemeno tvrzení a důkazní přitom stíhá účastníka řízení, jež jde tvrzení o účelu ku prospěchu (zpravidla objednateli díla jako žalovanému). Při určení obsahu licence poskytnuté autorem jako zhotovitelem je nutné vždy respektovat oprávněné zájmy objednatele. Účel vyplývající ze smlouvy

o dílo například může vyžadovat, aby objednatel disponoval oprávněním poskytnout třetí osobě podlicenci, popřípadě též postoupit licenci na třetí osobu (například je-li autorem vytvořené dílo svou povahou předlohou k dalšímu zpracování). V takovém případě je nutné dovodit, že autor s podlicencí (s postoupením licence) vyslovil souhlas (z povahy věci se v tomto případě neprosadí zákonný požadavek na písemnou formu souhlasu uvedený v § 48 odst. 2 autorského zákona, resp. v § 2364 odst. 1 o. z.). Stejně tak účel vyplývající ze smlouvy o dílo může vyžadovat úpravu či jinou změnu díla nebo jeho názvu (srov. § 51 autorského zákona). I v takovém případě je objednatel k potřebným úpravám nebo změnám oprávněn přistoupit, nevyhradil-li si autor ve smlouvě o dílo své svolení. Naopak autor se musí zdržet veškerého jednání, kterým by mohl ohrozit či poškodit oprávněné zájmy objednatele podávající se z účelu vyplývajícího ze smlouvy o dílo. Osobnostní autorská práva a majetková autorská práva však zůstávají autorovi díla na objednávku zásadně zachována. Z toho vyplývá zejména povinnost objednatele užívat dílo (v rámci poskytnuté licence, zejména pak při jeho úpravě či jiné změně, je-li k nim oprávněn) způsobem nesnižujícím jeho hodnotu a povinnost umožnit autorovi výkon práva autorského dohledu (§ 11 odst. 3 autorského zákona).

Nejvyšší soud se proto plně ztotožnil se závěry komentářové literatury [TELEC, Ivo, TŮMA, Pavel. § 61 (Dílo vytvořené na objednávku a soutěžní dílo). In: TELEEC, Ivo, TŮMA, Pavel. Autorský zákon. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2019, s. 673 a 674], vztahujícími se na díla stavební architektury vytvořená na objednávku, použitelnými jak pro poměry právní úpravy účinné od 1. 1. 2014, tak i pro poměry právní úpravy účinné do 31. 12. 2013, z nichž se podává:

1. Obecně lze dovozovat, že hospodářským účelem závazku vytvoření (stavebního) architektonického díla je zásadně následně zhotovení stavby takového díla pro potřeby objednatele, jenž je na objednávku objednatele autorem původně vyjádřeno a odevzdáno zpravidla v podobě architektonické studie. Pouze zcela výjimečně nastává situace, kdy architektonické dílo je objednáno za účelem jiným než stavebním (např. za účelem výstavním, sbírkovým apod.).

2. Proto platí, že součástí licence poskytnuté objednateli architektonického stavebního díla podle zákonné dispozitivní úpravy komentovaného ustanovení je vzhledem k pravidelnému účelu sjednané smlouvy (není-li sjednáno jinak) zásadně i oprávnění k rozmnožení (popř. též i k jinému účelově souvisejícímu užití) díla nejen stavbou, nýbrž i všemi ostatními způsoby, jež jsou pro realizaci stavby vzhledem k její povaze obvyklé (nebo dokonce vzhledem k úpravě veřejného práva stavebního i nutné). Součástí takové licence je pak zásadně i právo podlicence v takovém rozsahu, aby pořízení těchto rozmnoženin mohlo být zhotoveno na podnět objednatele třetími osobami, jež jsou k tomu vzhledem k obvyklé hospodářské praxi (nebo dokonce právními předpisy zejména z oboru veřejného práva stavebního) povolány.

3. Lze tedy uzavřít, že při obvyklém účelu uzavření smlouvy o vytvoření architektonického stavebního díla není objednatel tohoto díla povinen vyžádat si od autora jako zhotovitele díla (další) svolení (licenci) ani k pořízení (či k objednání pořízení) rozmnoženin tohoto díla v podobě a rozsahu obvyklém před zahájením realizace stavby (tj. zejména k pořízení projektové, prováděcí apod. dokumentace nebo ke zhotovení modelu stavby apod.), stejně jako ani ke zhotovení stavby samotné, to i v podobě přiměřeně pozměněné či přetvořené, zařazené do souboru či ve spojení s dílem jiným, pokud by se nejednalo o užití díla způsobem snižujícím hodnotu díla ve smyslu § 11 odst. 3 autorského zákona. V tomto směru je pak v zásadě nerozhodné, zda autor při sjednání ceny za vytvoření autorského díla právně neopodstatněně předpokládal další zisk v důsledku uzavření (další) smlouvy o dílo na zhotovení obecného (neautorského) díla v podobě projektové dokumentace či jiné přípravné rozmnoženiny svého architektonického díla či snad dokonce na zhotovení stavby samotné.

V poměrech projednávané věci se odvolací soud (i přes nesprávný závěr o právu žalovaného na užití Díla bez jakékoli limitace) zabýval tím, jaký účel vyplýval ze Smlouvy o dílo, přičemž jasně a srozumitelně, vycházející z konkrétních skutkových okolností projednávané věci, vysvětlil, že takovým účelem bylo zpracování Díla do realizačních dokumentů (např. projektové dokumentace), nabídek a jeho realizace v krajině. Odvolací soud tak při posuzování účelu Smlouvy o dílo postupoval v souladu s výše uvedenými závěry. Za této situace je správný závěr odvolacího soudu, podle něhož žalovanému v souladu s § 61 odst. 1 autorského zákona svědčila licence Dílo užit, a proto se užitím Díla nemohl na úkor dovolatele bezdůvodně obohatit. Odvolací soud správně dovodil, že vzhledem k účelu Smlouvy o dílo bylo součástí licence rovněž umožnit užití Díla třetími osobám, jakož i právo změn a doplnit Dílo na základě požadavků zadavatele (investora). Na uvedeném ničem nemění ani skutečnost, že dovolatel ve fakturách uváděl výhrady, podle nichž zaplacením faktur nejsou postoupena autorská práva vytvořeného Díla, neboť tak činil až po uzavření Smlouvy o dílo, a tudíž se nejednalo o výhrady ve smyslu § 51 autorského zákona.

Jelikož se dovolateli prostřednictvím uplatněného dovolacího důvodu a jeho obsahového vymezení správnost rozhodnutí odvolacího soudu zpochybnit nepodařilo a jelikož Nejvyšší soud neshledal ani jiné vady, k jejichž existenci přihlíží u přípustných dovolání z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 věta druhá o. s. ř.), dovolání podle § 243d odst. 1 písm. a) o. s. ř. zamítl.

*Soudní rozhodnutí vybrala:
Česká společnost pro stavební právo*

